

(2) nicht b. hand.

94/58 R

6

Bint 389

Buchungsbuch

4037 106 07

DOGMATICAЕ ET POLEMICAE

PARS VNICA

THEOLOGIA

REVELATA.

QVAM

IN ALMA WIRCEBURGENSIUM VNIVERSITATE

PRAESIDE

FRANCISCO OBERTHÜR

SS. THEOL. DOCTORE, V. I. LICENT. REVERENDISSIMI AC
CELSISSIMI S. R. I. PRINCIPIS EPISCOPI BAMBERGENSIS ET
WIRCEBURGENSIS, FRANCIAE ORIENT. DVCIS ETC. ETC. IN
VICARIATV ET CONSISTORIO CONSILIARIO, THEOLOGIAE
DOGMATICAЕ ET POLEMICAE PROFESSORE P. O. INSIGNIS
ECCLESIAE COLLEGIATAE AD VRVMQ. S. IOANNEM
IN HAUGIS CANONICO.

PRO BACCALAVREATV THEOLOGICO

ERVDITO EXAMINI OFFERT

FRANCISCVS LEIBES

WIRCEBURGENSIS

AA. LL. ET PHILOSOPHIAE MAGISTER, REVERENDISSIMI
ET CELSISSIMI PRINCIPIS NOSTRI IN SEMINARIO AD S.
KILIANVM ALVMNVS CLERICVS, SS. THEOL. ET
SS. CANONVM AVDITOR.

WIRCEBURGI IN AVDITORIO THEOLOGICO

DIE XVI. AVGVSTI M DCC LXXVI.

HORIS MATVTINIS.

TYPIS FRANCISCI ERNESTI NITRIBITT,
VNIVERSITATIS TYPOGRAPHI.

1 m:

Bint. 389

Esu

Bintemache
bibliothek
Königliche Bibliothek
Königliche Bibliothek

Cur thesium loco has primas lineas THEOLOGIAE REVELATAE his in paginis scripserim, ratio praecipua fuit, ut, alias ad aliquot tantum momenta seruiturae, possint sic esse posthac, dum successiuo labore quid perfectius edere licebit, meis in Praelectionibus interimistico vsui.

Dabo ad eundem finem, vice alia, simili occasione, et ANTHROPOLOGIAE REVELATAE prima elementa.

In duas has partes, methodo, ut credo, simplicissima et naturali totum DOGMATVM REVELATORVM systema diuisi.

Mens mihi, et studium fuit, ita pragmatice ea disponere et tradere, ut suppleta ex Reuelationis documentis NATVRALI THEOLOGIA, ANTHROPOLOGIAQVE PHILOSOPHICA acquiri possit plena, completa, et optimorum etiam in corde humano ferax effectuum, de DEO, RELIGIONE, ac HOMINE notitia, studio omnino facili et iucundo.

PRAESES.

CAPVT

CAPVT PROLEGOMENON.

§. I.

Primam notionem Dei, primaque Religionis elementa Deus ipse primis hominibus per immediatam Revelationem dedit: — atque per continuatam Revelationem extraordinariamque providentiam in mundo conseruauit — pro ratione indigentiae, et capacitatis humanae ampliavit — tandem in tempore perfecit sui notionem, et Religionem. (*)

(*) Iam quasi a priori ex situatione primorum hominum, et ex illuminatissimae caeteroquin humanae rationis circa Deum, et Religionem erroribus, tam dandae, quam continuandae reuelationis immediatae necessitas probari potest.

§. II.

In libris biblicis Reuelationis huius doctrina, et historia, vt in monumentis summe authenticis continetur: sunt enim Deo ipso inspirante scripti, (*) et incorrupti vsque ad haec nostra tempora deuenere (**).

(*) Plures ex hac serie librorum iam internis caracteribus vt diuini fat clare commendantur:

Vniuersim autem totius collectionis diuinam originem et autoritatem ad euidentem credibilitatem probant testimonia totius nationis iudaicae, et Testamenti Noui, quoad Vetus Testamentum, quoad nouum autem concors traditio totius christiani orbis inde ab exordio christianismi.

(**) Corruptionem horum librorum impediuit originalium copia plurima, translatioque varia: Iudaeorum inter se, ac cum Christianis, hosque inter orthodoxorum, et heterodoxorum reciproca aemulatio.

§. III.

§. III.

Duplex hic occurrit classis aduersantium: prima est eorum, qui distinctum a mundo Creatorem eius et gubernatorem Deum adeo existere negant; hos in propriissimo significato Atheos vocant; (*) altera complectitur eos, qui Deum quidem existere, et colendum credunt, cultum tamen eius qualemcunque vel ex sola ratione determinant, — vel Scripturam diuinam, Religionemque eius vniuersalem negantes, omnem Religionem promiscue probant; hos Deistas, Naturalistas, Indifferentistas etc. dicunt (**).

(*) Denturne tales dum queritur, ita sobrie affirmandum, ne cum BAYLIO in libro: *Pensées sur la Comete*, et aliis eorum numerus ita augeatur cum excessu, aut omnes etiam illi, qui atheismi incusantur, Athei reuera in eo, de quo controuertitur, sensu fuisse dicantur:

Ei, qui ad hominum diuersa ingenia, — ad vim passionum, et sophismatum reflectit, patebit, quam sit facile, vt quis negligat naturae vniuersae considerationem, per quam de existentia creatoris, et gubernatoris eius conuinci posset, et vt de contra-

rio, v. g. de aeternitate mundi, vel de fortuito eius ex motis atomis ortu persuadeatur; et consequenter quam sit possibilis talis, de quo quaeritur, atheismus:

Historia rem extra controuersiam ponit.

Cautela autem illa tenenda — ob vim penetrantem obuii illius ex consideratione naturae, argumenti pro existentia eius creatoris, et gubernatoris — ob suspectos fontes, ex quibus haec tam extensi atheismi iniuria et calumnia hauritur — ob rationes graues, quibus tam viri singuli, quam integri populi ab atheismi nota vindicantur — ob testimonia plurium Philosophorum, et christianorum etiam Patrum, qui ex consensu totius humani generis argumentum pro existentia Dei formant:

Praeter eos libros, quos enumerat JOANNES ALBERTVS FABRICIVS tam in *Bibliotheca graeca* l. 5. c. 8. quam in *Delectu argumentorum, et Syllobo Scriptorum, qui veritatem Religionis christianae aduersus Atheos etc. etc. asseruerunt.*

Totam hanc de atheismo materiam sat fuse tractat liber nouissimus de generis humani consensu in agnoscenda diuinitate, opus metaphysicum, criticum, et historicum, in quo plures Recentiorum incredulorum, praesertim PETRI BAYLII con-

futan-

futantur errores, ac plurimi illustres Viri, plurimaeque gentes tum veteres, tum recentiores ab atheismi nota vindicantur, conscriptum ab ALOYSIO BRENNIA Romano, II. Volumina in 4. Florentiae 1773. typis Regiae Celsitudinis apud CAIETANVM CAMBIAGI:

Prae pluribus aliis hic vsui erunt CICERONIS Libri *de Natura Deorum*, et

FRANÇOIS DE SALIGNAC DE LA MOTTE FENELON *Demonstration de l'existence de Dieu, tirée de la connoissance de la nature* 1712., qui liber iam 1713. anglice, 1714. germanice, et 1715. belgice ob excellentiam versus prodiit.

(**) Reuelatam Religionem in innumeris libris, et variis omnino armis oppugnant Deistae, Naturalistae, Indifferentistae etc. etc. Plurimi quoque ex omni Natione contra hos, et variis similiter armis illam defenderunt:

Vtriusque partis Scriptores, et argumenta recenset BAUMGARTEN *Geschichte der Religionen Partheyen. Erster Abschnitt:*

Prae aliis legi debent Opera Sanctorum Patrum apologetica pro veritate Religionis christianae:

Inter recentissimos libros sat commodo vsui est *Dictionnaire philosophique de la Religion, ou l'on établit*

zous le points de la Religion, attaqués par les incrédules et où l'on répond a toutes leurs objections par l'Auteur des Erreurs de VOLTAIRE IV. Tomes 1772. Prodiit haud ita pridem etiam in germana traductione Augustae Vindel.

Breuiſſima et commodiſſima via eſt viſa nobis, in continua quadam hiſtorica ſerie oſtendere, factam reuera fuiſſe ad homines Dei Reuelationem.

THEO-

THEOLOGIAE
REVELATAE
SECTIO I.

REVELATIO
VETERIS TESTAMENTI.

CAPVT I.

*Prima epocha a mundi exordio vsque ad
diuisionem hominum e terra Sennaar.*

§. I.

E*st Deus, qui libero voluntatis suae decreto mundum vniuersum ex nihilo creauit (*), eumque sapienter et iuste gubernat (**). Huic creaturae rationales adorationem, obedientiam, et fiduciam debent: haec duo sunt prima et fundamentalia puncta humanae Religionis, et diuinae Reuelationis.*

(*). Veram vniuersi originem ex solo MOYSE discimus *Lib. I. Cap. I.*

Conferantur cum hac simplici Philosophia MOY-
SIS Systemata Philosophorum de Origine rerum.
Leguntur ea in des Herrn Abts Battenys Ges-
schichte der Meynungen der Philosophen von
den ersten Grundursachen der Dinge, aus dem
Französischen übersetzt 1773.

(**) Gubernatio mundi sequentia complectitur: —
Res creatas in propria singulis actiuitate, in certa
serie, et nexu per omne aeuum conseruare —
minimas etiam creaturarum vicissitudines decerne-
re — causis liberis bene vtendi libertate regulas,
et vires dare — conditionique earum morali con-
sentanee iis vel praemia distribuere, vel poenas.

Quo homines conuincantur de existentia creato-
ris, et gubernatoris mundi, et quo in practicam
eius notionem deueniant, medium magis propri-
um ac efficax non est, quam attenta consideratio
huius ipsius mundi.

Praecipue iuuerit meditari generis humani An-
nales, et ad proprii indiuidui historiam quotidiana
reflexione attendere.

§. II.

Primos humani generis parentes Deus ad hanc
sui notionem duxit, et ad praestanda haec reli-

gioſa, officia excitauit familiari inſtructione, et conuerſatione — dominii in vniuerſam naturam, et gratuita felicitatis ſummae conſeſſione, eiusque nunquam finiendae promiſſione — facillimi praecepti impoſitione — triſtiſſimorum effectuum in tranſgreſſionis poenam comminatione — horumque in tranſgreſſoribus executione (*).

(*) Legatur *Lib. I. MOYS. Cap. II. — IV.*

§. III.

Poſteritati per peccatum primorum Parentum corruptae ſe iuſtum et ſapientem mundi gubernatorem oſtendit Deus, dum — fratricidam CAIN ad rationem patrati ſcleris reddendam vocauit — maiori hominum parti, Deū oblitae et ſceleſtae, ſe, et proximum, niſi reſiſcant, interitum per NOEMVM praedicari fecit — ſolam NOEMI familiam fidelem a communi per diluuium interitu miraculoſe ſeruaui — quae notionem Dei et Religionem ad

nouum quasi postdiluvianum mundum ex ea oriturum propagaret (*).

(*) Legantur *Lib. I. MOYSIS Cap. IV. VI. VII. VIII.*

§. IV.

In statu humanae corruptionis () accessit Religioni et Reuelationi punctum aliud nouum, scilicet, expectare et praeparare medium, quo genus humanum sit restituendum: — Promissionem talis medii primam continet probabilissime versus 15. cap. III. Lib. Genesis (**). — Ad hoc etiam medium respexit Deus, dum mysticam illam in externo suo cultu sacrificiorum ceremoniam ordinauit.*

(*) De hac specialiter aget pars Dogmatices, et Polemices altera, Anthropologia reuelata.

(**) Vide: *Primum de futuro hominum reparatore uaticinium Genes. III. v. 15. Dissertatio iuangularis etc. Fuldae 1775.*

CAPUT II.

*Secunda epocha: a diuisione e terra
Sennaar vsque ad exitum Israelitarum
ex Egypto.*

§. I.

Homines post diluuium multiplicati, et ab
inuicem turmatim dispersi a notione et
Religione vera Dei successiue — ad confusam
de Ente qualicunque superiore ideam, et ad
superstitionem — demum in polytheismum
lapsi sunt (*).

(*) 1. De Gentium Religione plurium sunt hypotheses
diuersae — sunt, qui vniuersalem vbique atheismum,
siue Spinosismum ante SPINOSAM, vt LA CRO-
ZE *l'Histoire du Christianisme des Indes* — sunt, qui
vbique veram, puramque veri Dei Religionem sub
allegoriis regnasse, vt HYDE *de Religione VV.
Persarum*, CVDWORTH *Systema intellectuale*, JA-
BLONSKY *Pantheon Egypt.* etc. etc. opinantur.

Profana aequae, ac sacra historia fuisse verum in
mundo polytheismum, testatur.

2. Non

2. Non erant eadem gentibus omnibus polytheis Numina : *Nationibus originalibus*, siue primis, et propria industria cultis, vt Egyptiis Sol, Luna, Flumen patrium, variaque alia obiecta ex omni genere, solo humano excepto, creaturarum, Numina fuerunt.

Nationes non originales homines primos vitæ commoditatum autores, vt Deos coluere.

Labente tempore post mutua frequentata commercia populorum originalium, et non originalium Theologiae coaluere.

Vid. Versuch über die Religionsgeschichte der ältesten Völker, besonders der Egyptier von Christoph Meiners Professor der Weltweisheit zu Göttingen 1775.

3. Imbecillitas humanae rationis in materia Religionis hic vel maxime se manifestauit, dum, licet — vel solus ordo et systema mundi vnum tantummodo mundi artificem, gubernatoremque ostendat — licet vel ipsa iam idea Dei sit cum multitudine incombinabilis — licet inanitas idolorum ad oculum pateat. —

Legatur ISAIAE Caput XLIV. a v. 9.

Imo gentilis adeo HORATII *Satyra VIII. Libri I. Olim truncus etc. etc.*

Tamen

Tamen tam late extensus fuit polytheismus, cultusque idolorum, et quidem cum ritibus, quos vel ipsa natura horret.

Legant. Libri commendatissimi *de Praeparatione et Demonstratione Euangelica* EVSEBII PAMPHILI.

Et reliqui Apologetae primi Religionis christianae, vt ARNOBIVS, CLEMENS ALEX. etc. etc.

Etiam PLVTARCHI Liber *de Superstitione*.

§. II.

Vnum et solum Deum, qui creauit, et gubernat mundum, adorare homines digno cultu debent, et in hoc solo confidere. Hoc est dogma verae Religionis, Polytheismo oppositum.

§. III.

Vt Deus, se solum esse verum Deum, ostenderet, suamque veram Religionem in mundo conseruaret, vnam ABRAHAE familiam reliquos inter homines elegit — ad maiorem distinctionem masculos huius familiae circumcidi

cidi iussit. — Hanc, quae quidem per ISAAC propagabitur — esse multiplicandam in magnam nationem — esse possessuram terram Canaan — esse habituram se specialiori modo in Deum promisit — multiplicem benedictionem, et palpabilem in omnibus occurrentibus casibus protectionem experiri fecit — familiari semper cum ea conuersatione usus.

§. IV.

Vt Deus veram vnius Dei Religionem in mundo per hanc familiam *propagaret*, voluit Patriarchas sui solius cultores fideles, et sic specialiter distinctos vitam agere vagam — insigniumque aliorum populorum patres, vt ISMAEL, ESAU etc. etc. ab iisdem hisce Patriarchis accipere et ortum, et de Deo vero, veraque Religione instructionem.

§. V.

Qui genus humanum lapsum *restitu*et, filius ABRAHAЕ, ISAAC, et IACOB erit: Ita
tribus

tribus hisce Patriarchis repetita promissione dicitur: *In te, in semine tuo benedicentur vniuersae cognationes terrae.* — IACOB autem moribundus ex filiis duodecim propheticè designat IVDAM, vt patrem huius sibi promissi filii: *Genesis cap. XLIX. a v. 8 (*)*.

(*) Legatur *Lib. I. MOYS. a Cap. XII. ad finem vsque.*

CAPVT III.

Tertia epocha ab exitu Israelitarum ex Egypto vsque ad occupationem terrae Canaan.

§. I.

Multiplicato humano genere, crescenteque magis superstitione et polytheismo, Deus, vt fortissimis argumentis se vnicum et solum Deum, Dominum vniuersae naturae ostenderet.

I.) Israelitas iam in nationem insignem multiplicatos ex Egypto — secundum datam ante

an-

annos ultra trecentos promissionem — renitente humana omni vi — per miracula eduxit. 2.) Populum hunc per miraculosam providentiam in terram Canaan introduxit. 3.) Per hunc populum, vnus Dei cultorem, excusus est debitam Canaanitis ob idololatriam, superstitionem, et alia cognata hisce crimina, iustam vindictam (*).

(*). Effectum intentioni Dei respondisse, exemplo est Rahab Ierichuntina. IOSEPH Cap. II.

§. II.

Quo firmiter *conseruaret* Deus hac in natione sua electa vnus veri Dei notionem, et Religionem veram, ipse nationis huius sacram et ciuilem politiam ordinauit. — *Lex fundamentalis* Religionis et Status Israelitici simul haec lata est: *Colere solum Deum Ieboua per filialem amorem, per fiduciam in solam eius providentiam, per exactam caeterarum legum obseruantiam.* — *Delicta* spiritui huius legis vel maxime contraria prohibi-

hibita sunt: — *Extra, vel praeter Deum Ieboua, Deos gentium adorare, aut harum ceremonias ad veri Dei cultum arbitrarie transferre — Ariolos, Pythonesue consulere — inuisibilis Dei imaginem formare etc. Sanctio haec addita: Felicem fore nationem, hanc legem fideliter si obseruauerit, transgressam autem, multipliciter infelicem (*)*. Praeterea, quo adhuc alio Deus vteretur stimulo, nationi huic suae beneficium omnium maximum, liberationem scilicet ex Egypto, frequentem vocauit in memoriam.

(*) Quod et de futurae vitae praemiis, poenisque inter Israelitas constiterit, plurima in Libris MOYSIS, Psalmis, Prophetis, Libro IOB etc. testantur vestigia: plura in Anthropologia.

§. III.

Officia promissi Saluatoris generis humani hac in epocha mystice per Aaronicas ceremonias (*), et propheticè per verba MOYSIS L. V. cap. XVIII. v. 15: *Prophetam de gente tua et de*

fratribus tuis, sicut me, suscitabit tibi Dominus, ipsum audies: exprimuntur (**).

(*) *Leg. Epistolae PAULI ad Galatas, et ad Hebraeos.*

(**) *Continetur tota haec Epocha in IV. Libris MOYSIS, et in Libro IOSVE: Coaeus huic Epochae liber IOB diuinae prouidentiae monumenta continet, et ad fiduciam in solum Deum Iehoua pulcherrimo exemplo excitat.*

CAPVT IV.

*Quarta epocha ab occupatione terrae
Canaan ad captiuitatem babilonicam.*

§. I.

Per nationem israeliticam diuinis illis institutionibus modo formatam *totus* quasi *mundus reliquus* noscere Deum vnum verum Iehoua potuit, veramque discere Religionem; — opportune enim terra Canaan, orbis tunc habitati quasi centrum, in praecipuum prouidentiae diuinae theatrum fuit electum (*); — ubi natio.

tiones reliquae percipere admirabilem nationis israeliticae ortum, per fidem in vnum solum Deum, super ruinas polytheismi et nationum polythearum, potuerunt — et videre vicissitudinem factorum huius populi relatiuam semper ad eius in Deum suum fidem, vel Religionis, legisue suae desertionem (**).

(*) Videantur, qui terrae sanctae geographiam scripsere; recentior prodiit Lipsiae, et Bremae *Wilhelm Albert Bachiene* *cc. historische und geographische Beschreibung von Palästina. Aus dem Holländischen.*

(**) *Iudicum* tempore per continuas vices modo opprimebatur a vicinis populis, dum a Deo suo, suae lege recesserat; modo reuersus ad Deum, et legem poenitendo, per miraculosam etiam prouidentiam restituebatur.

Sub pio *Regum DAVIDIS* et *SALOMONIS* regimine, horumque religioso labore vera Dei Religio maxime viguit, sed et tunc nationalis populi felicitas gradum supremum tenuit.

Prævalente sub *aliis Regibus* idololatria — totius nationis in duo regna diuisio — vtriusque

regni varia oppressio — regni Israelis finis maturus — regni Iuda septuaginta annorum captiuitas — templi et Ierusalem destructio — nationem integram successiue quasi exstinguebant.

Fecit interim in vtroque regno nonnullorum Regum pietas et Dei in Religionis mercedem vicissim munifica liberalitas in hoc Religionis et nationis occasu quaedam interstitia, vt testantur *Annales Regis IOAS* in Iſrael, et in regno Iuda Regum *IOSAPHAT, IOATHAN, EZECHIAE* etc.

Pressos etiam cum fontibus in nationali calamitate paucos fideles diuersa consolatione Deus sustinuit: *Exempla suppeditant Liber TOBIAE, Liber ESTHER* etc.

§. II.

Specialis prouidentiae res erat, dum Deus excitauit *Viros Prophetas*, qui praedicando et operando labantem inter Israelitas veram Religionem sustentarent (*), et gentibus aliis ostenderent inanitatem idolorum dominantisque superstitionis, et veri Dei Iehoua veram Religionem (**).

(*) In-

(*) Inter alia praeprimis memorabile est exemplum Regis EZECHIAE *L. IV. Reg. Cap. XX.*, ubi Deus per ISAIAM *Cap. XXXI.* Prophetiae eius docuit, quam sit spiritui verae Religionis contraria, et in Israelita caeteroquin fideli reprehendenda, puniendaque leuior forsan etiam in suis, aut aliorum hominum viribus fiducia.

(**) Legatur inter alia hic, etiam victoriosa illa contentio ELIAE Prophetae cum sacerdotibus Baal *Lib. II. Reg. Cap. XVIII.*

Refertur quoque huc inter diuinæ prouidentiae ad instruendos Israelitas, et Gentes media: Ruina illa Numinis philistaei Dagon praesente Arca Dei Iehoua. *Lib. I. Reg. Cap. V.*

§. III.

Prophetarum etiam fuit, *completere praeparationem medii*, quo restituendum erat genus humanum: *e familia DAVID* oriturum esse Salvatore[m] mundi, DAVIDI ipsi diuinitus promittitur (*). Huius filii DAVID notas distinctiuas mira cum harmonia tot ante eius ortum saeculis describunt, idem DAVID, et sequentes

ipsum Prophetæ plures, a se inuicem ætate, loco, caractere, instituto remotissimi.

(*) Conferantur *Lib. III. Reg. Cap. VII. cum Psalm. LXXXVIII. etc. etc.*

§. IV.

Hoc autem est compendium *vaticiniorum* de venturo Salvatore mundi: 1.) Filius Dei, Deus ipse ex Virgine — de familia DAVID — in Bethlehem Iuda — LXX. annorum hebdomadibus a soluta per CYRVM captiuitate babilonica euolutis — homo nascetur — prædicabit — miraculose multis benefaciet — patietur — occidetur — resurget. 2.) Genus humanum restituet — dum mors eius sacrificium pro hominum peccatis erit — dum humani generis hostes potentes vincet, — dum per Spiritum Dei, quem missurus est, imbecillitas hominum abundantius sanabitur. 3.) Religionem perficiet, et dilatabit — dum idololatria finem accipiet — dum nationalis Religio Iudæo-

daeo-

daeorum secundum ritum AARONIS valorem et usum perdet — dum surget per ipsum communis nationibus omnibus noua Religio, cum plena notione Dei, perfectaue moralitate (*).

(*) ISAIAS praesertim a *Cap. I. - XII.* et a *Cap. XXXII.* usque ad finem; et DANIEL *Cap. IX.* has omnes praeter aliquas circumstantias vitae diffusas per plures alios propheticos libros de Salvatore mundi Prophetias in compendio scribunt.

Tota haec epocha occupat *Libros Iudicum, Regum, Paralipomenon, Psalmos, Libros XIV. Prophetarum.*

CAPVT V.

*Quinta epocha a reditu e captiuitate
babilonica usque ad aduentum Christi.*

§. I.

Hac in epocha transitus fit ab antiquo ad nouum et vniuersale testamentum, a CHRISTO stabiliendum. I.) Enim modo apertum fit, Dei circa hanc nationem, oeconomi-

am non tam nationalem eius felicitatem, sed potius finem, et altiorem, et vniuersaliorem intendisse, dum Deus praescius licet, per indocilem populi huius duritiem et sensualitatem stabiliri non posse nationalem eius felicitatem, eum tamen in Canaan duxit — nutantem continuo veram inter Religionem et idololatriam non reliquit — dispersum inter varias gentes post vehementissimas status reuolutiones conseruauit — et partem eius in Canaan reduxit, quae nationem, statum, urbem, templum, et Aaronicum ritum aliquo modo restitueret.

§. II.

a.) Post reditum e captiuitate babylonica ipsam israeliticam nationem maior quotidie experientia de Mosaicae oeconomiae insufficientia conuincebat — residuus enim *status* israelitici *splendor* in subiiectione sub aliis gentibus, sub alienigena HERODVM familia, sub romana monarchia — *Spiritus* autem *Religionis* israeliticae non quidem in idololatria amplius, tamen in
 fidu-

fiducia in humanas vires, in Sadducaeismo, in Phariseismo etc perdebatur; et inde communis, sed diuersis ex motiuis, et diuersis sub ideis venturi CHRISTI expectatio nata.

§. III.

3.) Vniuersum ratio humana modo infantiam egressa sufficienter culta erat. — Indignitas idololatriae multis perspecta melioris Theologiae desiderium excitabat. — Iudaei per vniuersum orbem dispersi suae Religionis notitiam spargebant — plures ex gentilibus reuelationis iudaicae libros legebant — alii adeo sacris Dei Iehoua Israel communicabant — demum Romanorum in orbem vniuersum monarchia nouae Dei Reuelationi vndequaue iter aperiebat (*).

(*) Legantur *Libri* ESDRAE, NEHEMIAE, *Prophetiae* AGGAEI, et MALACHIAE, *Librique* MACHABAEORVM, item *Libri* IOSEPHI FLAVII.

THEOLOGIAE
REVELATAE
SECTIO II.

REVELATIO
NOVI TESTAMENTI.

CAPVT I.

Persona Messiae.

§. I.

Circa annum mundi quater millesimum apparuit expectatus Saluator generis humani, IESVS E NAZARETH. In hoc impleta sunt omnia Prophetarum de Messia oracula (*): Talem se ipse vocavit IESVS NAZARENVS — talemque ipsum praedicaerunt eius Apostoli — confirman- te id Deo plurimis miraculis (**).

(*) Conferatur historia euangelica IESV NAZA-
RENI cum Prophetiis de venturo CHRISTO.

Commodi hic vsus erit *Concordia quatuor Euangeliorum edita Wirceburgi typis Stabelianis 1765.*

In specie DIVINITAS IESV sequentibus in locis prae aliis clarius asseritur:

1) Totum mysterium Incarnationis exprimit IOANNES *Cap. I. a v. 1. - 14.*

2) Apud eundem IOANNEM *Cap. V. a v. 1. - 47.*

Item *Cap. X. a v. 22. - 39.*

Apud MATTHAEVUM *Cap. XXII. a v. 41. - 46.*
CHRISTVS ipse se Deum vocat, et probat.

3) Praecipuum inter reliqua ex Apostolicis scriptis pro diuinitate IESV testimonia, est doxologia PAULI in *Epistola ad Rom. Cap. IX. v. 5.*

(**) Miracula magis illustria sunt sequentia :

1) CHRISTI: Resuscitatio LAZARI apud IOANNEM *Cap. XI. a v. 17. - 46.*

Resuscitatio filii viduae in Naim apud LVCAM *Cap. VII. a v. 11. - 17.*

Sanatio daemoniacorum in regione Gerasenorum apud MATTH. *Cap. VIII. a v. 28. - 34.*

Sana-

Sanatio caeci nati apud IOANNEM Cap. IX.

a v. 1 - 41.

2) *Apostolorum*: Sanatio claudi ad portam templi in *Actibus Apost.* Cap. III. a v. 1 - 16.

Expulsio spiritus pythonis in *Actibus Apost.* Cap. XVI. a v. 16. - 18. etc.

§. II.

Errores circa personam Messiae magis famosi, et polemico examine digni sunt: 1.)

ARIANISMVS: CHRISTVS est *Patre minor*, ab hoc ex nihilo ante mundum conditus (*).

ARIANISMVS MODERNVS SVBTILIOR: CHRISTVS naturam diuinam libera voluntate Patris accepit, et est huic subordinatus (**).

SOCINIANISMVS: CHRISTVS est purus homo ante MARIAM non existens, Deus ob praecellentes dotes et minus diuinum improprie dicendus (***) .

(*) Historia Arianismi legitur apud EVSEBIVM, SOZOMENVM, SOCRATEM, et THEODORETVM.

(**) Arianismi moderni classicus Liber est die *Schrifte* lehre

lehre von der Dreyeinigkeit vom Samuel
Clarke aus dem Englischen übersetzt.

(*) Fontes historiae et controuersiae Socinianaе nul-
libi inueniuntur collectim melius, quam in Baum-
gartens Geschichte der Religions; Partheyen.
12ter Abschnitt.

Polemica subsidia contra hosce errores inueni-
untur in *Actis Concilii Nicaeni I. Collect. Hardu.*
Tom. I. vbi etiam plures particulares Synodi inue-
niuntur Arianorum causa habitae :

Inter Patres legantur *BASILII Liber contra*
EVNOMIVM, *GREGORII NYSSENI Liber*
contra eundem; *HILARII PICTAV. Libri de*
Trinitate : inter Opera *ATHANASII* occurrit
etiam digna lectu *Disputatio atque Controuersia super*
fide catholica inter D. ATHANASIVM contra ARI-
VM. etc. etc.

§. III.

2.) *NESTORIANISMVS*: *Duae sunt in CHRIS-*
TO personae, nec MARIA dici Deotokos debet. *EV-*
TYCHIANISMVS: *Vna tantum est in CHRISTO*
natura post incarnationem. *MONOTHELETISMVS*:

Vna

Vna tantum est in CHRISTO voluntas, et vna tantum actio ().*

(*) Historiam horum errorum, et polemica contra eos subsidia inuenire est in Actis Conciliorum contra singulos habitorum: scilicet *Concilii Ephesini contra Nestorianismum*, apud HARDVIN. Tom. I. *Concilii Chalcedonensis contra Eutybianismum*, apud HARD. Tom. III.

Addatur EVAGRII *Historia ecclesiastica ab anno 431. - 597.* LEONTII BIZANTINI *tres Libri contra NESTOR. et EPTYCH.*: FACVNDI HERMIAN. *Liber vnus contra MORIANVM SCHOLASTICVM de duabus in CHRISTO naturis* —

Concilii Constantinop. III. contra Monotheletas apud HARDV. Tom. III.

Addantur THEOPHANES *in Miscell.* et CEDRENVVS.

Reliquas circa CHRISTI personam haereses minoris momenti, vt Apollinarismum etc. etc. legere sufficit in *Historia Ecclesiastica litterariae tantum notitiae causa.*

CAPVT II.

*Messiae officium primum: Restitutio
generis humani.*

§. I.

IESVS reconciliauit genus humanum Deo, pro
eo sua morte satisfaciens (*).

(*) Legatur PAVLVVS in *Epistola ad Rom. Cap. V.*,
vbi IESVM CHRISTVM opponit ADAMO, per
quem perditum est genus humanum.

Dein in *Epist. ad Ephes. Cap. V. v. 2.*

In *Epist. ad TITVM Cap. II. v. 14.*

In *Epist. ad Hebrae. Cap. VII. v. 27. Cap.
IX. etc.*

Legatur et PETRVS in *Epist. I. Cap. I. v. 18.*

Pertinet huc dogma Symboli Apost. *Descendit ad
inferos*, ex *Epist. I. PETRI Cap. III. v. 19.* De
quo

Consulatur *Catechismus Concil. Trid. in explica-
tione huius articuli.*

§. II.

IESVS redemit genus humanum e potesta-
te diaboli (*).

(*) *Ge-*

(*) *Generaliter* de hac redemptione loquitur CHRIS-
TVS apud IOANNEM Cap. XII. v. 31.

PAVLVS *ad Hebraeos* Cap. II. v. 4.

IOANNES *Epist. I. Cap. III. v. 8.*

Idem in Apocalypsi Cap. XII. v. 9. - 10.

In specie: 1) CHRISTVS virtute sua daemo-
niacos sanauit:

Vide: LVCAS *Cap. VIII. et*

MATTHAEVS *Cap. VIII.*

2) Hanc ipsam potestatem suis Discipulis dedit:

Vide: MARCVS *Cap. XVI. v. 17.*

MATTHAEVS *Cap. VI. v. 22. - 23.*

Cum pluribus aliis ORIGENES contra CEL-
SVM de exercitio huius potestatis in primis post
Apostolos etiam temporibus Christianismi non in-
frequenti testatur.

3) Virtute IESV daemones oracula reddentes
obmutuere: testantur id primi Apologetae Reli-
gionis christianae etc.

Vid. Controuersia de veris Autoribus orsculo-
rum in Libro typis Engmannianis Wirceburgi edi-
to in versione latina: *Historia de silentio Oracu-
lorum.*

4) IESVS contra tentationes diaboli vires ab-
undan-

abundantissimas suam legem obseruantibus, et orantibus promisit:

Vid. PAVLVVS *Epist. ad Hebr. Cap. II. v. 18.*
Epist. ad Epbes. Cap. VI. a v. 10 - 18.

§. III.

Parta per IESVM supernaturalis gratiae auxilia (*) a Spiritu S. nouo hoc in testamento dispensantur (***) abundantius (**).

(*) IESVM esse autorem auxiliorum gratiae supernaturalis, quae pro exigentia humanae infirmitatis iam inde a lapsu primorum Parentum distribuuntur, fundatur in generali mediationis idea, et patet ultra

1) Ex IOANN. *Cap. I. v. 9.* atque

Ex Epist. PAVLI ad Rom. Cap. VII. v. 15. - 25.

2) Ex eo, quod ipse Spiritum S. missurus erat:

Videantur IOANNES *Cap. XIV. v. 16. - 17.*

— — *Cap. XV. v. 26.*

— — *Cap. XVI. v. 7. 13. - 15.*

PAVLVS ad TITVM *Cap. III. v. 6.*

3) Ex eo, quod PAVLVVS docet *ad Hebr. Cap. VII.*

v. 24. - 25.

(**) Spiritum S. esse horum gratiae auxiliorum immediate dispensatorem patet

EX EZECHIEL. *Cap. XXXVI. v. 26.-27.*

Quem locum magis determinant

PAVLVS ad TITVM *Cap. III. a v. 3.-7.*

STEPHANVS in *Actibus Apost. Cap. VII. v. 15.*

PAVLVS ad *Corinth. I. Cap. VI. v. 11.*

Et ad *Rom. Cap. V. v. 5.*

Caeterum vt plenius noscatur Spiritus S. vt Persona diuina, legatur apparitio eius in CHRISTI baptisate apud MATTH. *Cap. III. v. 16.*

Et altera eius apparitio in die Pentecostes in *Actibus Apost. Cap. II.*

Dein legatur, quid de Spiritu S. dicatur in *Actibus Apost. Cap. XXVIII. v. 25. collato cum v. 8. Cap. VI. ISAIAE,*

In *Actibus Cap. V. v. 3. 4. 9. etc.*

Demum addatur *v. 19. Cap. XXVIII. MATTHAEI.*

(***) Abundantius modo dispensari auxilia supernaturalis gratiae, satis iam patet ex PAVLO ad *Hebraeos Cap. VIII. a v. 6. . 11.*

§. IV.

De primo hoc Messiae officio varia sunt variorum heterodoxa systemata: PELAGIANI et SOCINIANI vna cum lapsu generis humani, necessitatem quoque satisfactionis et gratiae negant. Satisfactionis et gratiae effectus ad partem tantum humani generis a IESV fuisse restrictos, sequela est PRAEDESTINATIONIS: Plures ex sic dictis REFORMATORIBVS satisfactionem et gratiam sibi talem finxerunt, vt privatae satisfactioni, privato merito, imo et arbitrio libero locum adimerent (*).

(*) Anthropologiae reuelatae longius examen polemicum horum systematum reservatum est, sine qua nec haec de Messiae officio primo dogmata rite intelliguntur.

§. V.

Duo adhuc alia Polemices obiecta hoc in capite occurrunt: 1.) *Daemonologia moderna* quorundam hodiernorum DOCTORVM PROTESTAN-

TIVM, his fere in propositionibus contenta: —

Materia de daemonibus ita est indifferens, ut eam in institutionibus theologicis omitti praestaret. —

CHRISTVS et Apostoli curarunt tantum naturaliter aegrotos, et de iis secundum opinionem Iudaeorum eos energumenos credentium κατ' ἐπινομίαν loquuti sunt. —

Supposita etiam daemonum existentia nullae sunt eorum hodie ad hominem qualitercunque tentandum vires etc. (*).

(*) Inter plures libros, qui novam hanc continent exegetin, et modernam talem daemonologiam, exempli causa primo obuios nomino: D. Johann Salomo Semlers umständliche Untersuchung deren dämonischen Leuthen, oder sogenannten Besessenen, nebst Beantwortung einiger Angriffe. Halle. 1762. et

Wilhelm Abraham Tellers Wörterbuch des N. Testaments. Berlin. 1773. etc.

§. VI.

2.) Alterum obiectum sunt *pneumatomachi errores*: MACEDONIANORVM: Spiritus S. non est

eius-

eiusdem cum Patre et Filio substantiae, sed utriusque creatura, famulus, et minister (*). **SOCINIANO-**
RVM: *Spiritus S. non est persona, sed virtus et efficacia Dei.* **GRAECORVM SCHISMATICO-**
RVM: *Spiritus S. a solo Patre procedit (**).*

(*) **Erroris MACEDONIANI** historia inuenitur in iisdem, qui et arianam historiam scripsere, **Auto-**
ribus supra citatis.

Vid. etiam *Acta Concil. Constantinopolitani I.*
apud HARD. Tom. I.

(**) **Vltimae Graecorum cum Catholicis controuersiae** leguntur in **Actis Conciliorum Constantinopolitani IV. Lateran. IV. Lugdun. II. Florent.** apud **HARD. Tomis V. VII. IX.** Inter **Patres** legendi sunt praecipue **ATHANASIVS** *Lib. de Spiritu S. ad Serap.* **BASIL.** *Lib. de Spiritu S. et ad Amphilo-*
loch. **GREGOR. NYSSEN.** *Lib. de SS. Tri-*
nit. etc.

CAPVT III.

*Messiae officium alterum: Reuelatae
Religionis perfectio et extensio.*

§. I.

Per IESVM fundamentale reuelatae Religio-
nis, et primum dogma: *Deus est tantum
vnus*: ad pleniorum Diuinitatis notionem ita fuit
explicatum: *Vnus Deus sunt tres personae, Pater,
Filius, et Spiritus S. (*)*

(*) 1) Repetit IESVS apud MARCVM *cap. XII.
v. 19.* illud DEUTERONOMII *cap. VI. v. 4.*

Apud MATTH. autem *cap. XXVIII. v. 19.* per
fidem in tres personas nouae suae Religionis homi-
nes inaugurari iubet.

Repetantur hic, quae praecedentibus in Capi-
tibus huius Sectionis de Personalitate et Diuini-
tate Filii et Spiritus S. notata sunt.

2) Quomodo tres Personae tam sint intime sibi
vnitae, vt vna indiuidua potentia, sapientia, pro-
nidentis, mundum hunc crearint, regantque (qui
est conceptus biblicus Dei), mysterium est, cum
nihil

nihil sit illi in creata natura simile, humano intellectui plane impenetrabile.

Intimam et strictissimam vnionem (Ecclesia eam consubstantialitatem vocat) exprimit CHRISTVS apud IOANNEM cap. X. v. 30. et 38. cap. XVI. v. 15.

Incomprehensibilem autem humanae rationi eandem esse, simul monet CHRISTVS apud LUCAM cap. X. v. 22.

Relationes harum trium Personarum ad inuicem, pro indigentia captus humani cum quadam ad res humanas analogia proponuntur quidem;

Haec tamen cautela summe necessaria est, vt a significato talium vocum, vbi de diuinitate vsurpantur, remoueatur, quidquid limitatum est, et imperfectum, relicto solo, quod perfectionem tribuit suo subiecto.

Exemplum suggerit THOMAS AQVI. IV. contra Gentes 8. ex S. HILARII Libro de Synod. circa initium: *Processio Verbi nunc generatio dicitur, nunc creatio, vt ita verbo tribuatur, quidquid est perfectionis, remoueatur e contra, quod est imperfectionis: nam in generatione, quod generatur, accipit naturam generantis, quod perfectionis est; sed in generationibus, quae sunt apud nos, generans ipse*

mutatur, quod imperfectionis est; in creatione vero creans non mutatur, sed creatum non recipit naturam creantis, dicitur ergo Filius simul creatus et genitus, ut ex creatione accipiatur immutabilitas Patris, ex generatione unitas naturae in Patre et Filio.

§. II.

Reliqua de Deo dogmata, quae eius erga genus humanum relationes exprimunt, maiori cum energia per CHRISTVM et Apostolos repetita sunt (*); aliae veritates, quae anthropologiam reuelatam efficiunt, potissimum ex Evangelio et apostolicis epistolis hauriuntur.

(*) Sic res hominum minimas diuinam prouidentiam complecti, pulcherrima comparatione nos docet IESVS apud MATTHAEVM cap. VI. a v. 26, et cap. X. a v. 29. &c.

Et vniuersim nouo hoc in Testamento Deus se saepius Patrem hominum, hosque suos filios vocat, dum antea potius vt Dominus egerit, et Creatoris saepius autoritate vsus fuerit.

§. III.

§. III.

Huc pertinet adhuc, praeter nomina-
tas supra (Sect. II. Cap. I. et II.) contra diui-
nitatem IESV, et Spiritus S. haereses, noti-
tia polemica aliorum errorum ANTITRINI-
TARIORVM. — SABELLIANISMI: *Pater et Fi-
lius et Spiritus S. vna, atque eadem est Persona, idem
Deus nunc Pater, nunc Filius, nunc Spiritus S. no-
minatur, nec alius est qui genuit, alius qui genitus est,
alius qui de utroque processit, singularis unitas in tri-
bus quidem vocabulis, sed non in tribus est accipienda
personis* (*).

(*) Legitur historia huius erroris apud EPIPHAN.
Haeresi 57. 65. 71.

Apud AVGVST. *Lib. de Haeres. cap. 36.*

Apud THEODOR. *L. 2. haeret. fabul. etc.*

Inter Patres oppugnatores huius erroris legantur:

TERTVLL. *contra PRAXEAM, et*

HYPOLITVS PORTV. *Martyr contra NOE-
TVM. etc.*

§. IV.

TRIFORMISMI: Quaedam pars Dei est Pater, quaedam Filius, quaedam Spiritus S. Ex his partibus ita completur Deus, ut nec sit perfectus in se ipso Pater, nec Filius, nec Spiritus S. sed tres unius Dei partes sint, quae faciant istam Trinitatem (*).

TRITHEISMI: Tres sunt in diuinis singulares naturae, ac indiuiduae substantiae, quae sunt una natura specifica (**).

TRITHEISMI RECENTIORIS: ROSCELINI — PETRI ABELARDI — GILBERTI PORRETANI — IOACHIMI ABBATIS etc. ex subtilitatibus Aristotelicae Metaphysicae nati (***)).

(*) Legatur AVGVST. *Lib. de haeres. cap. 74.*

(**) Legatur PHOTIVS in *Bibl. Cod. 24.* et NICEPHORVS in *Breuiario hist. Eccles. Lib. XVIII. cap. 47. et cap. 49.* vbi et de quodam TETHRATEISMO meminit.

(***) Quorum hi errorum inculcati sint, legitur apud ANSELMVM CANTV. *Lib. de fide Trinit. et Incarn. contra ROSCELINI blasphemias;* apud BERNARDVM *Tract. de erroribus PETRI ABELARDI.*

In

In *Actis Conciliorum Sueffionensis, Senonensis, Lateranensis IV.* apud HARDV. Tom. VII.

Nec defunt, qui pro illis apologias scripsere, vt
PETRVS BERENGARIVS pro ABELARDO.

NATALIS ALEX. pro IOACHIMO ABBATE.

Accessit haud ita pridem historiae huius dogmatis, noua expositio eiusdem per librum: *Dogma Scholasticorum de unitate in Trinitate, collatum cum celeberrimorum Ecclesiae Patrum etc. etc. eadem de re doctrina, ad explicandum primarium fidei christianae caput etc. etc.* Autore PLACIDO STÜR-
MER, Cronungensi, O. S. Bened. Presbytero. Venetiis 1772. publicam haec explicatio Theologorum censuram tulit.

Praeter Patres iam supra nominatos, commendari hic inter multos alios meretur ARNOBIUS IUNIOR, Saeculi V. Scriptor, vel, vt alii non improbabiler malunt, VIGILIUS TAPSENSIS, qui de hoc mysterio ad popularem captum sat accommode scribit in *Altercatione cum SERAPIONE EGYPTIO de Deo trino et vno*: edidit eam FEVARDENTIVS in appendice ad IRENAEVM.

§. V.

Moralis Euangelica sequentibus praerogatiuis distinguitur: 1.) *Interno potius cultu, quam*

exter-

externis ceremoniis adorandus est Deus (*). 2.) Omnes homines sine ulla limitatione, aut exceptione efficaciter sunt amandi, etiam inimici (**). Iniuriis beneficia retribuantur (***). Vinculum matrimonii sola morte soluitur (****). 3.) Fidelitas etiam in minimis praestanda (*****). Licitis vitae voluptatibus et commodis voluntarie propter Deum carere meritum est (*****). Pro mercede non tam mortalis, quam futurae vitae praemia expectanda sunt (*****). etc. etc.

(*) Vid. IOANN. Cap. IV. a v. 19-24.

PAVLVS Epist. ad Rom. usque ad Cap. XII. inclus.

Legantur etiam variae inuectiuae CHRISTI in hypothesin pharisaicam: apud LUCAM Cap. XI. a v. 37-54. et Cap. VI. a v. 1-11.

Apud MARCVM Cap. VII. a v. 1-23.

(**) Vid. LVC. Cap. X. a v. 25-37.

MATTH. Cap. V. a v. 43-48.

PAVLVS ad Rom. Cap. XII. vbi desumpta ab humano corpore comparatione docet, quam sit necessarium, vt quilibet pro ratione sua prodesse studeat aliis.

Et in Epist. I. ad Corinth. Cap. IX. a v. 18. se nobis in Exemplum proponit.

Refe-

Referatur huc illa Parabola CHRISTI apud
MATTH. Cap. XXV. a v. 14-30.

Amoris erga inimicos exemplum, quod IESVS
ipse in IVDA proditorum et crucifixoribus ostendit,
imitatus est STEPHANVS in Actis Apostol.
Cap. VII. v. 59.

(***) Leg. MATTH. Cap. V. a v. 38-41. et Cap.
XVIII. a v. 21-35.

(****) Leg. MARC. Cap. X. a v. 2-12.

LVC. Cap. XVI. v. 18.

PAVL. ad Corinth. I. Cap. VII. v. 10-11.

MATTH. Cap. V. a v. 31-32. et Cap. XIX.
a v. 3-9.

(*****) Vid. MATTH. Cap. V. a v. 21-22. 27-28.
Generaliter loquitur v. 19.

Et IACOB. Epist. Cap. II. a v. 10-11.

(*****) Vid. MATTH. Cap. XIX. a v. 10-12.

PAVLVS ad Corinth. I. Cap. VII. v. 25-40.

MATTH. Cap. XIX. a v. 16-29.

(*****) Vid. apud MATTH. Cap. V. a v. 1-12.
Sermo CHRISTI de beatitudinibus.

Et Cap. X. a v. 16-28. Missio Apostolorum.

LVC. Cap. XIV. a v. 25-27. praeceptum de
sui abnegatione.

Vniuersim totam moralem christianam sparsam
per quatuor Euangelia, et apostolicas epistolas
oportet conferre cum mosaica lege, vt plene pa-
teat, quot praerogatiuis praecellant Euangelii le-
ges, et motiua.

§. VI.

Ritus Aaronicus per IESVM valorem per-
didit, et vsum (*). Substitutus autem nobilior
externus Dei cultus, duobus specialiter ex titu-
lis praestat: 1.) In Missa vnum sacrificium, si-
mul laeuiticum, eucharisticum, propitiato-
rium, impetratorium, incruento modo offer-
tur quotidie ipse IESVS. 2.) Reliquae princi-
pales ceremoniae, septem Sacramenta ex opere,
vt aiunt, operato iis, in quibus rite peragun-
tur, ipsam iustitiam, sanctitatem, et gratiam
vel primo conferunt, vel augent (**).

(*) *Perditum* per IESV mortem ritus Aaronici va-
lorem, constat ex eo, quod venturi Saluatoris
mundi tantum vmbra erat et figura. *Vid. §. III.*
Sect. I. Cap. III.

Inde IESVS mox moriturus exclamavit: *Consummatum est*, apud IOANN. Cap. XIX. v. 30. et

Dum exspiravit, *velum templi scissum est*, nar-
rante MATTH. Cap. XXVII. v. 50-51.

Legi sublimior Philosophia non potest, illâ
PAVLI Apost., qua abrogationem Aaronici Ritus
probat in suis *epistolis ad Rom.*, *ad Corinth. II.*
ad Galatas, *ad Hebraeos*.

Vsum autem, et exercitium huius ritus reddide-
runt impossibilem, fata, quae praedicientibus DA-
NIELE Cap. IX. et ipso IESV apud LVCAM
Cap. XXI. a v. 5. - 24. nationi iudaicae ob CHRIS-
TVM occisum immissa sunt, dum Ierusalem, et
templum a TITO VESPASIANO dirutum ita
fuit, quin vlla humana vi huius ruina impediri,
aut promoueri eius restitutio per IULIANVM
potuerit.

De vano huius molimine testatur AMMIA-
NVS MARCELL. L. XXIII. praeter Autores
Historiae Ecclesiasticae RVFFINVM, SOCRA-
TEM SOZOMEN. etc. GREGOR. NAZIAN.
CHRYSOST.

Abinde gens haec dispersa per orbem vniuersum
confusis familiis, templo, sacerdote, sacrificio,
imo ipsa ciuili libertate caret.

Neque esse amplius *vfui poruiffet* ritus hic tantum *nazionali* Iudaeorum Religioni proprius, in Religione, et Ecclesia *uniuerfali* omnium populorum.

(**) Dogmatibus de Sacramentis speciales dicatae sunt suae Praelectiones Academicae; tantum ergo folius systematis causa, et ordinis gratia innuendum videbatur.

§. VII.

Reuelatio per IESVM completa primum Iudaeis (*), dein reliquo mundo vniuerfo praedicata fuit ab Apostolis (**), et loco Nationalis Israelitarum Synagogae fundata est Vniuerfalis omnium hominum Religio, et Ecclesia Vna (***)

(*) Vid. MATH. Cap. XV. a v. 22 - 28. et Cap. X. a v. 5. - 6. et

Act. Apost. Cap. XIII. a v. 45. - 46.

(**) Vid. MARCVS Cap. XVI. v. 15.

MATH. Cap. XXVIII. a v. 18. - 20.

Act. Apost. Cap. I. v. 8. et Cap. X. et Cap. XI.

Legatur etiam PAULI Epistola ad Rom. ad Cap. XIII. vsque; et Cap. II. illius ad Ephefios.

Histo-

Historiam dilatationis nouae Religionis *Acta Apostolorum* inchoant, et *Historia Ecclesiastica* prosequitur.

(***) Vid. IOANN. Cap. III. v. 5. et Cap. X. v. 16.

Nec plura de Ecclesia: cum tam de interna eius oeconomia, quam de externa politia sint Aliorum Praelectiones.

§. VIII.

Praeter effugia nota fati Iudaeorum, non aduenisse Messiam suum, et IESV nostro deesse illam externam maiestatem, per quam iuxta Prophetas nouum eius regnum distingui debet etc. etc. (*) innotuit annis abhinc non multis inter Iudaeos quaedam species INDIFFERENTISMI: Iudaica Religio solos descendentes ex IACOB obligat; aliis Nationibus dederit Deus aliam Prophetam, aliam Legem, aliam Religionem (**).

(*) Longa historia litteraria hodierni Iudaismi legitur apud Baumgarten Geschichte der Religion, Partheyen. Dritter Abschnitt.

Cui volupe est scire, quid Kallenbergicum ad conuertendos Iudaeos Institutum Halae Magde-

burgicae praestet, legat hodierni eius Directoris
 M. STEPHANI SCHVLZ 5. Tomos suae Expedi-
 tionis Polemicae scriptos in vernacula lingua; sub
 hoc titulo: Die Leitungen des Höchsten nach
 seinem Rath auf Reisen durch Europa, Asia,
 und Africa. etc.

(**) Quod nouum MENDELSONII Iudaismum
 spectat, documentum originale historicum, et po-
 lemicum est: *Lettres Juives du Celebre MENDEL-
 SOHN Philosophe de Berlin avec les remarques et re-
 ponses de Mons. le Docteur KÖLBELE, et autres sa-
 uants hommes: Recueil memorable concernant le Judaisme.
 a Francfort, et à la Haye 1771.* Prodiit etiam
 huius Collectionis nuper germana translatio.

Contra Iudaismum legi primo loco debent eti-
 am Aologetae Religionis christianae, quos inter
 quidam ex professo contra Iudaeos scripsere, vt
 IUSTINVS *Dialog. cum TRYPHONE* etc.

Operum Apologeticorum SS. PATRVM pro
 veritate Religionis christianae contra Gentiles, et
 Iudaeos, quo commodius, et a pluribus legantur,
 noua Collectio hic Wirceburgi adornatur.

Inches 1 2 3 4 5 6 7 8
 Centimetres 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

TIFFEN Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2007

Blue	Cyan	Green	Yellow	Red	Magenta	White	3/Color	Black
Color patch	Color patch	Color patch	Color patch	Color patch	Color patch	Color patch	Color patch	Color patch
Color patch	Color patch	Color patch	Color patch	Color patch	Color patch	Color patch	Color patch	Color patch

A	1	2	3	4	5	6	M	8	9	10	11	12	13	14	15	B	17	18	19
		R	G	B			W	G	K					C	Y	M			

TIFFEN Gray Scale

© The Tiffen Company, 2007